

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГОРЛІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

«Затверджую»

Заступник директора з науково-педагогічної
та навчально-методичної роботи

Т. М. Марченко Т. М. Марченко

«29» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНІ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПСИХОЛОГІЧНОГО
КОНСУЛЬТУВАННЯ

Освітньо-кваліфікаційний рівень	другий (магістерський)
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметні спеціальності	014.01 Середня освіта (Українська мова і література) 014.03 Середня освіта (Історія)
Додаткова спеціальність:	053 Психологія
Освітні програми	Середня освіта (Українська мова і література). Психологія Середня освіта (Історія). Психологія

Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасні теорії та практики психологічного консультування» укладена згідно зі Стандартом вищої освіти України із галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 «Психологія» (Наказ МОН від 24.04.2019 р. № 565); професійним стандартом «Практичний психолог закладу освіти» (Наказ МРЕТСТГ від 24.11.2020 р. № 2425), вимогами освітньо-професійних програм та навчальних планів підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія денної форми навчання.

«Сучасні теорії та практики психологічного консультування» належить до циклу обов'язкових дисциплін. Мова навчання – українська.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Резнікова О.А., к. психол. н., доцент кафедри психології та педагогіки

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри психології
Протокол № 13 від «30» червня 2023 р.

Завідувач кафедри психології

Т. В. Борозенцева

Схвалено Науково-методичною радою Горлівського інституту іноземних мов
Протокол № 1 від «29» серпня 2023 р.

Голова

проф. Т. М. Марченко

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	10
5. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	11
5.1. Теми лекцій	11
5.2. Теми семінарських занять	12
5.3. Теми практичних занять	12
6. САМОСТІЙНА РОБОТА	12
7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ	13
8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	14
9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ	15
10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ	16
11. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	20
12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	20

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасні теорії та практики психологічного консультування» укладена згідно зі Стандартом вищої освіти України із галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 «Психологія» (Наказ МОН від 24.04.2019 р. № 565); професійним стандартом «Практичний психолог закладу освіти» (Наказ МРЕТСГ від 24.11.2020 р. № 2425), вимогами освітньо-професійних програм та навчальних планів підготовки здобувачів за спеціальністю 053 Психологія денної форми навчання.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Сучасні теорії та практики психологічного консультування» є теоретичні конструкти та практичні навички здійснення кваліфікованого психологічного консультування психологічних проблем людей.

Реалії сучасного світу, його динамізм і невизначеність, ускладнення умов життєздійснення людини висувають нові вимоги до психологічної науки. Надзвичайно актуалізуються питання організації дієвої психологічної допомоги. Введення курсу «Сучасні теорії та практики психологічного консультування» в систему підготовки психологів обумовлено великим потенціалом цієї галузі соціальної практики. Психологічне консультування здатне розв'язувати широке коло питань, пов'язаних із психологічними проблемами людей, які не мають глибоких клінічних порушень: труднощі вікового розвитку, адаптації особистості до змінних умов повсякденності, дисгармонії міжособистісних, зокрема, сімейних, інтимних, батьківсько-дитячих взаєностосунків, соціальні девіації, наслідки психологічних стресів, травм і криз, вибір професії та кар'єрне зростання; пошук власної автентичності, самоцінності та смислу життя та ін.

Опанування теорій та практик психологічного консультування, ознайомлення із широким спектром психотерапевтичного впливу дасть можливість майбутнім фахівцям свідомо і функціонально впроваджувати у психологічну практику ефективні методики допомоги клієнтам. Знання, здобуті при вивченні курсу «Сучасні теорії та практики психологічного консультування» є підґрунтям для подальшої поглибленої фахової спеціалізації психологів.

Вивчення курсу «Сучасні теорії та практики психологічного консультування» завершується іспитом.

Засвоєння курсу посилюється міждисциплінарними зв'язками навчальної дисципліни з вибірконими навчальними курсами: «Дитяча психотерапія», «Людиноцентрований підхід у психокорекції та психотерапії», «Сучасні технології когнітивно-біхевіоральної психотерапії», «Психологія сімейних відносин».

Навчальна дисципліна «Сучасні теорії та практики психологічного консультування» в подальшому навчальному процесі забезпечує викладання таких навчальних дисциплін, як «Основи професійного самовдосконалення», а також проведення науково-дослідної роботи та виробничої практики.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 3	Галузь знань <u>05.Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність: <u>053 Психологія</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів –1		1-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин: 90		1-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: 3 аудиторних – 3 самостійної роботи здобувача –2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>магістр</u>	18 год.	
		Семінарські	
		8 год.	
		Практичні	
		28 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		36 год.	
	Індивідуальні завдання:		
	Вид контролю: Диф залік		

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни полягає у ознайомленні студентів із концептуальними засадами і методологічними принципами психологічного консультування, сучасними підходами до практиками психологічного консультування; у формуванні базових практичних умінь і навичок, морально-етичних норм і відповідальності; у становленні професійної ідентичності та професійної компетентності.

Предметом навчальної дисципліни «Сучасні теорії та практики психологічного консультування» є теоретичні конструкти та практичні навички здійснення кваліфікованого психологічного консультування психологічних проблем людей.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Сучасні теорії та практики психологічного консультування» є:

- формування цілісного уявлення про зміст, методи і принципи консультативного процесу;
- формування уявлення про особливості надання консультативної допомоги психологами різних теоретичних напрямів і шкіл;
- формування початкового досвіду та професійної позиції майбутніх психологів щодо своєї практичної діяльності;
- надання можливості засвоєння професійних критеріїв оцінки ефективності консультативної роботи.

Вивчення навчальної дисципліни «Сучасні теорії та практики психологічного консультування» передбачає формування та розвиток у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти наступних **компетентностей** і програмних **результатів** навчання:

інтегральна компетентність:

- Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання і проблеми в галузі середньої освіти та психології, що передбачає застосування концептуальних знань на межі галузей, здійснення інновацій та/або проведення досліджень і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог;

загальні компетентності

- Здатність генерувати нові ідеї (креативність), виявляти ініціативу та підприємливість, бути критичним і самокритичним.
- Здатність виявляти професійні проблеми, знаходити рішення і брати відповідальність за їх реалізацію.

спеціальні компетентності

- Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.
- Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

- Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

програмні результати навчання:

- Розробляти програми психологічних інтервенцій (консультування), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.
- Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.
- Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс «Сучасні теорії та практики психологічного консультування» має велике значення у формуванні професійної компетенції, світогляду майбутнього магістра психології. Отримані знання та сформовані навички й уміння допоможуть стати компетентними фахівцями у майбутньому, а також сприятимуть формуванню навичок застосування загально наукових психологічних методів і методик у проведенні дослідницької роботи, встановленню взаємозв'язків соціально-психологічних явищ, стимулюватимуть до аналізу соціального життя, тощо.

Навчальний матеріал курсу «Сучасні теорії та практики психологічного консультування» організовано за спіральним принципом, що поєднує послідовність і циклічність вивчення. Здобувачі ступеня вищої освіти «магістр» не випускають з поля зору вихідну проблему й водночас поступово розширюють і поглиблюють коло пов'язаних із нею знань.

Заліковий модуль № 1 «Теоретико-методологічні основи психологічного консультування»

Змістовий модуль № 1. «Психологічне консультування. Особливості психологічного консультування окремих цільових груп»

Тема 1. Консультування як метод психологічного впливу

Предмет, мета та завдання психологічного консультування. Зв'язок психологічного консультування з іншими галузями практичної психології. Психологічне консультування в структурі психологічної допомоги.

Види психологічного консультування та способи їх класифікації за певними показниками.

Принципи психологічного консультування.

Визначення позиції психолога-консультанта відносно клієнта, вироблення уявлень про мету і завдання роботи, стиль стосунків із клієнтом, етичні аспекти консультативної діяльності.

Тема 2. Професійні вимоги до консультанта

Розвиток власної теоретичної орієнтації. Основні підходи до вибору власної теоретичної орієнтації: еkleктичний, інтегративний, прихильність одній теорії.

Теоретичне обґрунтування основних характеристик особистості консультанта. Модель ефективного консультанта.

Етичні принципи консультанта. Кодексі практичного психолога

Вплив професійної діяльності на особистість консультанта. Професійна деформація особистості психолога.

Фахова підготовка консультанта. Програма підготовки психологів-консультантів. Компетентність консультанта. Європейський сертифікат із психотерапії.

Особливості роботи консультанта із мешканцями Донецького регіону. Мовний, світоглядний, релігійний аспекти у взаємодії із клієнтом.

Тема 3. Консультативний контакт.

Консультативний контакт. Чинники ефективності консультативного контакту: терапевтичний клімат і навички консультанта підтримувати бесіду. Фізичні та емоційні компоненти терапевтичного клімату.

Терапевтичний зміст консультативного контакту.

Перенесення і контрперенесення в консультуванні. Терапевтичний зміст перенесення і контрперенесення. Значення перенесення. Причини контрперенесення і його вплив на консультативний контакт. Позитивне контрперенесення.

Структурування невербальних реакцій у консультуванні. Невербальні навички підтримки консультативного контакту. Невербальне спілкування. Групи невербальних реакцій у консультуванні.

Тема 4. Процес психологічного консультування

Загальна (еклектична) модель процесу консультування (В.Гілланд). Стадії еkleктичної моделі психологічного консультування.

Структурні особливості проблемно-орієнтованого консультування. Основні риси концепції проблемно-орієнтованого консультування. Структурування часу і змісту.

П'ятикрокова модель інтерв'ю. Зміст, структура і завдання п'ятикрокової моделі інтерв'ю. Основні стадії п'ятикрокової моделі інтерв'ю.

Загальні правила структурування процесу консультування. Неалгоритмічність реального процесу консультування. Професійна і людська компетентність консультанта.

Тема 5. Спеціальні проблеми психологічного консультування

Консультування тривожних клієнтів. Погляди науковців на природу виникнення тривоги. Основні способи і засоби маскуванню тривоги. Особливості роботи психолога з тривожними клієнтами.

Консультування клієнтів при реакціях страху і фобіях. Визначення страху, його відмінність від тривоги. Типологізація людських страхів. Консультування при реакціях страху та фобіях.

Консультування вороже налаштованих і агресивних клієнтів. Причини появи агресивних реакцій у клієнтів. Рекомендації і застереження щодо роботи з такими клієнтами.

Консультування «немотивованих» клієнтів. Особливості консультативного контакту та завдання консультативної роботи з «немотивованими» клієнтами.

Консультування клієнтів, які мають підвищені вимоги.

Доповнено¹: Особливості консультування родин військослужбовців в період служби (воєнних дій) та після неї.

Тема 6. Особливості консультування клієнтів з вадами саморегуляції

Консультування при переживанні провини. Феномен провини, її психічні форми і механізм дії на людину. Ознаки нормальної, невротичної й екзистенційної вини. Форми екзистенційної провини.

Особливості консультування клієнтів, які плачуть. Причини появи емоційної реакції плачу в клієнтів. Практичні поради психологу консультанту щодо психотерапевтичної роботи з такими клієнтами.

Консультування істеричних особистостей.

Консультування obsесивних особистостей.

Консультування при параноїдальних розладах.

Консультування шизоїдних особистостей.

Консультування асоціальних особистостей.

Тема 7. Особливості психоконсультування клієнтів у кризових станах

Зміст психологічної допомоги у випадку тяжкої невиліковної хвороби.

Зміст психологічної допомоги у випадку переживання втрати близької людини. Опис процесу скорботи в консультуванні (модель Кублер-Росс). Типи патологічної скорботи. Завдання консультанта.

Особливості консультування людей із травмами війни. Підходи до психологічної допомоги в наслідок втрати дому або вимушеного переселення.

Стадії розлучення в структурі консультативного процесу (модель Кублер-Росс). Завдання консультанта. Практичні поради психологу-консультанту.

Порушення чоловічої і жіночої сексуальності. Види консультування клієнтів із сексуальними порушеннями. Правила сексологічного консультування. Принципи сексотерапії.

Тема 8. Консультування батьків із приводу складностей у взаєминах із дорослими дітьми

Проблеми консультування батьків. Типові скарги батьків на дітей. Постановка психологічного діагнозу.

Корекція позиції батьків стосовно дитини. Гіпер-домінантна позиція батьків стосовно дитини. Перегляд батьками позиції стосовно дитини, тактики повсякденної поведінки, уявлень про власну дитину.

¹ Доповнено за пропозицією стейколдера (Протокол засідання кафедри психології № 8 від 01.02.23)

Корекція стосунків батьків і дитини. Загальна стратегія і тактичні заходи.

Консультування батьків із приводу проблем і складностей у житті дитини.

Консультування батьків із приводу їхніх власних проблем Психологічні завдання, вирішення яких може посприяти поліпшенню життєвої ситуації клієнта.

Тема 9. Зміст та організація консультування з приводу подружніх проблем

Актуальні проблеми консультування подружніх пар. Причини приходу чоловіка й жінки в консультацію.

Особливості консультування при роботі з подружньою парою. Форми і методи психоконсультативної роботи з подружніми парами. Організація психоконсультативної роботи з подружньою парою. Організації психоконсультативної роботи з одним із членів подружжя.

Особливості роботи з відмінностями в поглядах і настановах подружжя. Розв'язання проблеми розподілу влади в подружніх стосунках. Проблема рівності в розподілі сімейних обов'язків. Шляхи корекції ригідних уявлень і принципів.

Консультування подружжя з приводу сексуальних проблем.

Переживання розлучення з партнером. Труднощі взаєморозуміння. Консультації при розлученні. Техніка конструктивних переговорів.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьог	у тому числі					усьог	у тому числі				
		о	л	с	пр	л		с.р.	о	л	п	лаб
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Теоретико-методологічні проблеми педагогічної психології												
Тема 1. Консультування як метод психологічного впливу	8	2		2		4						
Тема 2. Професійні вимоги до консультанта	8	2		2		4						
Тема 3. Консультативний контакт	8	2		2		4						

Тема 4. Процес психологічного консультування	10	2		4		4						
Тема 5. Спеціальні проблеми психологічного консультування	10	2		4		4						
Тема 6. Особливості консультування клієнтів з вадами саморегуляції	12	2	2	4		4						
Тема 7. Особливості психоконсультування клієнтів у кризових станах	12	2	2	4		4						
Тема 8. Консультування батьків із приводу складностей у взаєминах із дорослими дітьми	12	2	2	4		4						
Тема 9. Зміст та організація консультування з приводу подружніх проблем	10	2	2	2		4						
Разом	90	18	8	28		36						

5. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Теми лекцій

№	Назва теми	Кількість годин
1	Консультування як метод психологічного впливу	2
2	Професійні вимоги до консультанта	2
3	Консультативний контакт	2
4	Процес психологічного консультування	2
5	Спеціальні проблеми психологічного консультування	2
6	Особливості консультування клієнтів з вадами саморегуляції	2
7	Особливості психоконсультування клієнтів у кризових станах	2
8	Консультування батьків із приводу складностей у взаєминах із дорослими дітьми	2
9	Зміст та організація консультування з приводу подружніх проблем	2
	Разом:	18

5.2. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості консультування клієнтів з вадами саморегуляції	2
2	Особливості психоконсультування клієнтів у кризових станах	2
3	Консультування батьків із приводу складностей у взаєминах із дорослими дітьми	2
4	Зміст та організація консультування з приводу подружніх проблем	2
	Разом:	8

5.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Консультування як метод психологічного впливу	4
2	Професійні вимоги до консультанта	2
3	Консультативний контакт	2
4	Процес психологічного консультування	2
5	Спеціальні проблеми психологічного консультування	6
6	Особливості консультування клієнтів з вадами саморегуляції	4
7	Особливості психоконсультування клієнтів у кризових станах	4
8	Консультування батьків із приводу складностей у взаєминах із дорослими дітьми	4
	Разом:	28

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Консультування як метод психологічного впливу	4
2	Тема 2. Професійні вимоги до консультанта	4
3	Тема 3. Консультативний контакт	4
4	Тема 4. Процес психологічного консультування	4
5	Тема 5. Спеціальні проблеми психологічного консультування	4
6	Тема 6. Особливості консультування клієнтів з вадами саморегуляції	4
7	Тема 7. Особливості психоконсультування клієнтів у кризових станах	4
8	Тема 8. Консультування батьків із приводу складностей у взаєминах із дорослими дітьми	4
9	Тема 9. Зміст та організація консультування з приводу подружніх проблем	4
	Разом:	36

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності здобувача, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання здобувачами прилюдним захистом навчального проекту. Індивідуальне завдання з курсу «Сучасні теорії та практики психологічного консультування» – це вид науково-дослідної роботи здобувача, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності. Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності. Зміст індивідуальні завдання: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу. Види індивідуальні завдання, вимоги до них та оцінювання: презентація проекту з теми курсу.

Мета індивідуально-дослідницького завдання: розвиток навичок самостійної роботи, аналітичного мислення, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення теоретичних знань та практичне застосування знань студента з курсу.

Тема 1. Консультування як метод психологічного впливу. Охарактеризуйте сфери застосування психологічного консультування. Поясніть відмінності між поняттями психологічне консультування, психологічна корекція і психотерапія.

Завдання: Обґрунтуйте, посилаючись на власні міркування, твердження, що психологічне консультування може допомогти людині краще пізнати свою долю, обрати й відбутися в обраній професії як справжній фахівець, ефективніше використати власний потенціал.

Підготуйте презентацію виконаної роботи.

Тема 4. Процес психологічного консультування

Охарактеризуйте фази психоконсультування. Визначте етапи процесу психоконсультування та прогноз перспектив.

Завдання: представити (у вигляді таблиці) результати аналізу психоконсультативних завдань консультанта відповідно до етапів процесу психоконсультування. Підготуйте презентацію виконаної роботи.

Теми доповідей і рефератів

1. Консультування як метод психологічного впливу
2. Професійні вимоги до консультанта
3. Комунікативні техніки консультативної допомоги та професійний етикет
4. Процес психологічного консультування
5. Методи психологічного консультування

6. Консультативний контакт
7. Консультування батьків із приводу складностей у взаєминах із дорослими дітьми
8. Спеціальні проблеми психологічного консультування
9. Особливості консультування клієнтів з вадами саморегуляції.
10. Консультування при переживанні провини.
11. Консультування істеричних особистостей.
12. Консультування obsесивних особистостей.
13. Консультування при параноїдальних розладах.
14. Консультування шизоїдних особистостей.
15. Консультування асоціальних особистостей. Консультування при алкоголізмі.
16. Консультування при сексуальних проблемах.
17. Консультування клієнтів із психосоматичними розладами.
18. Консультування клієнтів із депресією і суїцидними намірами.
19. Особливості консультування при суїцидних намірах.
20. Консультування людей при переживанні втрати.
21. Особливості консультування при роботі з подружньою парою.
22. Консультування подружжя з приводу сексуальних проблем.
23. Консультації при розлученні.

8 МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання:

- словесні: лекція (лекція-візуалізація, проблемна лекція, лекція-консультація та ін.); розповідь; пояснення; навчальна дискусія;
- наочні: ілюстрування (слайдові презентації);
- практичні: практична робота; лабораторна робота; виконання завдань, проектів; проведення психодіагностичних досліджень; моделювання, аналіз та розв'язання проблемних професійних ситуацій; ділові та рольові ігри;
- інтерактивні технології (робота в малих групах, мозковий штурм та ін.);
- пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, метод проблемного викладу, частково-пошукові.

За характером логіки пізнання впроваджуються аналітичний, індуктивний та дедуктивний методи. За рівнем самостійної розумової діяльності – проблемний виклад та частково-пошуковий метод.

На лекціях чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага студентів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочуються студенти до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки;

використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо;

Структура *семінарського заняття* містить: письмову роботу, питання для обговорення, практичні завдання, дискусію, підведення підсумків та рекомендовану літературу.

На практичних заняттях запроваджуються різні навчальні технології: методи і методики психодіагностичного дослідження; мозковий штурм; презентації; аналіз конкретної ситуації; робота в малих групах; рольові та ділові ігри; банки візуального супроводження; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи студентів є чіткий контроль відвідування студентами занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

9 МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Методи контролю, які використовуються протягом курсу:

- поточний контроль: контрольна бесіда; опитування (усне, письмове); тематичне тестування; письмова контрольна робота; захист проектів;
- перевірка завдань для самостійної роботи на платформі дистанційного навчання MOODLE;
- підсумковий контроль: підсумкове тестування, екзамен.

9.1. Засоби діагностики результатів навчання

Підсумковий контроль спрямований на встановлення рівня оволодіння знаннями про сучасні теорії і практики психологічного консультування за рахунок засвоєння значного за обсягом матеріалу (в кінці семестру).

Формою підсумкового контролю за ОПП «Середня освіта (Українська мова і література. Психологія)», ОПП «Середня освіта (Історія). Психологія» є диференційний залік.

Рівень навчальних досягнень здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» оцінюється за 100 бальною системою. Оцінка за змістовий модуль дорівнює сумі балів контрольних точок та КРЗМ з урахуванням коефіцієнта.

Питання для підготовки до підсумкового контролю

Питання теоретичного характеру:

1. Предмет, мета та завдання психологічного консультування. Зв'язок психологічного консультування з іншими галузями практичної психології. Психологічне консультування в структурі психологічної допомоги.

2. Види психологічного консультування та способи їх класифікації за певними показниками.

3. Принципи психологічного консультування.

4. Визначення позиції психолога-консультанта відносно клієнта, вироблення уявлень про мету і завдання роботи, стиль стосунків із клієнтом, етичні аспекти консультативної діяльності.
5. Теоретичне обґрунтування основних характеристик особистості консультанта. Модель ефективного консультанта.
6. Етичні принципи консультанта. Кодекси практичного психолога
7. Вплив професійної діяльності на особистість консультанта. Професійна деформація особистості психолога.
8. Фахова підготовка консультанта. Програма підготовки психологів-консультантів. Компетентність консультанта. Європейський сертифікат із психотерапії.
9. Консультативний контакт. Чинники ефективності консультативного контакту: терапевтичний клімат і навички консультанта підтримувати бесіду. Фізичні та емоційні компоненти терапевтичного клімату.
10. Терапевтичний зміст консультативного контакту.
11. Перенесення і контрперенесення в консультуванні. Терапевтичний зміст перенесення і контрперенесення. Значення перенесення. Причини контрперенесення і його вплив на консультативний контакт. Позитивне контрперенесення.
12. Структурування невербальних реакцій у консультуванні. Невербальні навички підтримки консультативного контакту. Невербальне спілкування. Групи невербальних реакцій у консультуванні.
13. Загальна (еклектична) модель процесу консультування (В.Гілланд). Стадії еклектичної моделі психологічного консультування.
14. Структурні особливості проблемно-орієнтованого консультування. Основні риси концепції проблемно-орієнтованого консультування. Структурування часу і змісту.
15. П'ятикрокова модель інтерв'ю. Зміст, структура і завдання п'ятикрокової моделі інтерв'ю. Основні стадії п'ятикрокової моделі інтерв'ю.
16. Загальні правила структурування процесу консультування. Неалгоритмічність реального процесу консультування. Професійна і людська компетентність консультанта.
17. Консультування тривожних клієнтів. Погляди науковців на природу виникнення тривоги. Основні способи і засоби маскуванню тривоги. Особливості роботи психолога з тривожними клієнтами.
18. Консультування клієнтів при реакціях страху і фобіях. Визначення страху, його відмінність від тривоги. Типологізація людських страхів. Консультування при реакціях страху та фобіях.
19. Особливості консультування осіб, що зазнали стресу в ситуації воєнних подій.
20. Консультування вороже налаштованих і агресивних клієнтів. Причини появи агресивних реакцій у клієнтів. Рекомендації і застереження щодо роботи з такими клієнтами.

21. Консультування «немотивованих» клієнтів. Особливості консультативного контакту та завдання консультативної роботи з «немотивованими» клієнтами.

22. Консультування клієнтів, які мають підвищені вимоги.

23. Консультування при переживанні провини. Феномен провини, її психічні форми і механізм дії на людину. Ознаки нормальної, невротичної й екзистенційної вини. Форми екзистенційної провини.

24. Особливості консультування клієнтів, які плачуть. Причини появи емоційної реакції плачу в клієнтів. Практичні поради психологу консультанту щодо психотерапевтичної роботи з такими клієнтами.

25. Консультування істеричних, obsесивних особистостей.

26. Консультування асоціальних особистостей.

27. Консультування при параноїдальних розладах. Консультування шизоїдних особистостей.

28. Зміст психологічної допомоги у випадку тяжкої невиліковної хвороби.

29. Зміст психологічної допомоги у випадку переживання втрати близької людини. Опис процесу скорботи в консультуванні (модель Кублер-Росс). Типи патологічної скорботи. Завдання консультанта.

30. Стадії розлучення в структурі консультативного процесу (модель Кублер-Росс). Завдання консультанта. Практичні поради психологу-консультанту.

31. Порушення чоловічої і жіночої сексуальності. Види консультування клієнтів із сексуальними порушеннями. Правила сексологічного консультування. Принципи сексотерапії.

32. Проблеми консультування батьків. Типові скарги батьків на дітей. Постановка психологічного діагнозу.

33. Корекція позиції батьків стосовно дитини. Гіпер-домінантна позиція батьків стосовно дитини. Перегляд батьками позиції стосовно дитини, тактики повсякденної поведінки, уявлень про власну дитину.

34. Корекція стосунків батьків і дитини. Загальна стратегія і тактичні заходи.

35. Консультування батьків із приводу їхніх власних проблем. Психологічні завдання, вирішення яких може посприяти поліпшенню життєвої ситуації клієнта.

36. Актуальні проблеми консультування подружніх пар. Причини приходу чоловіка й жінки в консультацію.

37. Особливості консультування при роботі з подружньою парою. Організації психоконсультативної роботи з одним із членів подружжя.

38. Особливості роботи з відмінностями в поглядах і настановах подружжя.

39. Розв'язання проблеми розподілу влади в подружніх стосунках. Проблема рівності в розподілі сімейних обов'язків. Шляхи корекції ригідних уявлень і принципів.

40. Консультування подружжя з приводу сексуальних проблем.

41. Переживання розлучення з партнером. Труднощі взаєморозуміння. Консультації при розлученні. Техніка конструктивних переговорів.

Питання практичного характеру

1. Поясніть, чому заборона давати поради є одним із принципів психологічного консультування.

2. Визначте етапні моменти психоконсультативного впливу в процесі сприйняття людини людиною. Які чинники домінують у перші хвилини зустрічі психоконсультанта з клієнтом?

3. Логіка принципів психоконсультування. Чи можна виділити серед усіх принципів один — найголовніший?

4. Чи можете Ви безапеляційно погодитися з думкою про те, що задоволення запитів клієнта вважається найважливішим показником ефективності психологічного консультування?

5. Сформулюйте найважливіші завдання при консультуванні в галузі екзистенційних та особистісних проблем підлітка.

6. Що означає усвідомлення клієнтом відповідальності за те, що з ним відбувається, як принцип консультування?

7. Що означає принцип консультування "розмежування особистих і професійних стосунків"?

8. Поясніть своє розуміння такого твердження: "Консультант повинен усвідомлювати, хто він, ким може стати і яким його сподівається бачити клієнт".

9. Поясніть думку про те, що основним засобом, стимулюючим удосконалення особистості клієнта, є особистість консультанта.

10. Аргументуйте думку про те, що захопленість професійною діяльністю нерідко призводить до того, що страждає родина консультанта.

11. Що таке модель ефективного консультанта? Навіщо консультанту потрібно знати її принципові положення?

13. Як Ви розумієте тезу про те, що консультант повинен бути об'єктивним, ціннісно нейтральним і не вносити в консультативні стосунки свою життєву філософію і ціннісну систему.

14. Яку роль у консультативному контакті відіграють емоційні компоненти психологічного клімату?

15. Основне завдання консультанта — вжитися в екзистенцію клієнта й встановити з ним автентичний зв'язок. Обґрунтуйте власне розуміння цієї думки.

16. Назвіть відомі Вам форми і методи корекції стосунків між батьками й дитиною.

17. Які проблеми консультування називаються спеціальними і чому? Наведіть приклади консультування клієнтів із спеціальними проблемами.

18. Особливості консультування родин військослужбовців в період служби (воєнних дій) та після неї.

19. Які особливості консультування клієнтів з фобіями й страхом?

20. Які особливості консультування вороже налаштованих та

агресивних клієнтів?

21. Які особливості консультування "невмотивованих клієнтів"?

22. Які особливості консультування клієнтів, які мають підвищені вимоги?

23. Які особливості консультування істеричних особистостей?

24. Які особливості консультування obsесивних особистостей?

25. Які особливості консультування при параноїдальних розладах?

26. Які особливості консультування шизоїдних особистостей?

27. Які особливості консультування асоціальних особистостей?

28. Які особливості консультування при алкоголізмі?

29. Які принципи етики поведінки психолога мають проявитися в консультуванні клієнтів з вадами саморегуляції?

30. Які особливості консультування при суїцидних намірах?

31. Які особливості консультування при сексуальних проблемах?

32. Які особливості психоконсультативної бесіди з клієнтом у кризовому стані?

33. Які важливі принципи слід враховувати консультанту в роботі з помираючим?

34. Наведіть приклади форм і методів психоконсультативної роботи з подружніми парами.

35. Які методи консультування вирішують проблему "знецінювання партнера"?

9.2. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв здобувачем повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але здобувач спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет

	вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться здобувачеві, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.
--	---

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Шкала оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів ВНЗ, національна та ECTS:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
	екзамен	залік		
90-100	Відмінно	зараховано	A	відмінне виконання лише з незначною (мінімальною 1-2) кількістю помилок
82-89			B	вище середнього рівня з кількома помилками
75-81			C	вище середнього рівня з кількома помилками
67-74			D	непогано, але зі значною кількістю недоліків
60-66			E	виконання задовольняє мінімальним критеріям
35-59	Незадовільно	не зараховано	FX	з можливістю повторного складання
1-34			F	з обов'язковим повторним курсом

11. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Викладання дисципліни забезпечується навчально-методичним комплексом; підручниками та посібниками, поданими в рекомендованій літературі; посібниками, укладеними викладачами кафедри, методичними

вказівками та рекомендаціями; засобами унаочнення; технічними засобами навчання; засобами діагностики та матеріалами для самоконтролю.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Анєнкова І.П., Байдан М.А., Русова В.М. Психологічне консультування: навч. посіб. Київ: Каравела, 2018.
2. Главацька О.Л. Основи психологічного консультування особистості: навч. посіб. Київ: Каравела, 2018.
3. Опанасенко Л.А. Основи психологічного консультування: у схемах і таблицях. Миколаїв: Іліон, 2019.
4. Основи психоконсультування: навч. посіб. / упоряд. і ред. Т. Л. Надвичина. Тернопіль: ТНЕУ, 2019.

Допоміжна:

1. Афанасьєва Н. Є. Психологічне консультування фахівців екстремального профілю: теорія, методологія, практика: монографія. Харків: НУЦЗУ, 2017. 315 с.
2. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: навч. посіб. К.: Четверта хвиля, 2004. 256 с.
3. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: підруч. для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид. К.: Ніка-Центр, 2011.
4. Каліна Н.Ф. Психотерапія К.: Академвидав, 2010. 288 с.
5. Консультативна психологія: підручник / І.С. Булах, В.У. Кузьменко, Е.О. Помиткін та ін. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014.
6. Кошелева Н.Г. Профілактика та розв'язання міжособистісних конфліктів, обумовлених складними гуманітарними ситуаціями в умовах воєнного стану. Освіта Донеччини: історія, сьогодення та майбутнє: збірник тез доповідей наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Київ, 06 вересня 2022 р. Київ: [б.в.], 2022. С.375-379.
7. Кузьменко, В. Консультативна допомога батькам: дієві рішення. Дошкільне виховання. 2016. № 6. С. 6-9.
8. Кулакевич Т.В. Технології психологічного консультування: «Сімейне консультування»: Курс лекцій. – К.: КиМУ, 2017.
9. Михальчишин Г.Є. Ресурсність системного підходу у терапевтичній допомозі особам літнього віку / Г.Є. Михальчишин // Психогенеза особистості: норма і девіація: зб. наук. статей і тез. – Луцьк : Вежа, 2019. – С. 186–192
10. Осадько О.Ю. Технології психологічного консультування. К.: Ред. загальнопеда. газ., 2005. 128 с.
11. Основи психолого-управлінського консультування: навч. посіб./ Л.М.Карамушка, Н.Л.Коломінський, М.В.Войтович та ін. К.: МАУП, 2002. С.14-23.

12. Панок В. Основи практичної психології. Підручник / В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева. – К.: Либідь, 2006.
13. Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію: Навч. посібник. 4-те вид. К.: Каравела, 2017.
14. Резникова Е.А., Васильева О.К. Особенности копинг-поведения старшеклассников с разным уровнем интеллектуальных ресурсов. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Психологічні науки*. Вип. 3. Херсон: видавничий дім “Гельветика”, 2019. С.100-106
15. Резнікова О.А, Гільова Н.О. Динаміко-змістовні характеристики копінг-стратегій та адаптаційного потенціалу особистості студента. *Теорія і практика сучасної психології* Зб. наук. Праць Класичного приватного університету №3, Т.2, 2019. С.70-74.
16. Резнікова О.А, Бабкіна О.В.. Адаптаційна трансформація копінг-стратегій та стилів саморегуляції особистості студента. *Теорія і практика сучасної психології* Зб. наук. Праць Класичного приватного університету №1, Т.2, 2020.– С.141-145
17. Разумова О.Г.,Резнікова О.Г. Особливості розвитку професійної Я-концепції сучасного вчителя. *Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи*. Зб. Наук. Праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, 2021, № 3(56) Т.1. С.161-171.
18. Рябко Ю. В. Техніки і моделі психологічного консультування: навчальний посібник. Глухів: РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2013.
19. Сергієнко Н.П. Основи психологічної практики: Курс лекцій. – Х.: НУЦЗУ, 2011.
20. Словник-довідник психолога-консультанта / Н. В. Гаркавенко, Я. В. Чаплак, С. К. Шандрук, І. І. Солійчук. Чернівці, 2010.
21. Степаненко Л.В., Резнікова О.А., Дейниченко Л.М. Особливості психологічного захисту людей похилого віку в умовах коронавірусної пандемії. *Науковий журнал з соціології та психології. Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій «Габітус» (категорія «Б»)*, 2022. Вип. 33. С. 57-61.
22. Хомич Г. О., Ткач Р. М. Основи психологічного консультування: навч. посіб. К.: МАУП, 2004
23. Цільмак О.М. Професійно-важливі якості особистості психолога. *Вісник Одеського юридичного інституту НУВС*. Одеса: РВВ ОЮІ НУВС. 2005. №1. С. 159–161.
24. Цільмак О.М., Лефтеров В.О. Психологія сім'ї та шлюбу: таблиці, схеми, коментарі : навчально-наочний підручник / за заг. ред. О. М. Цільмак. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020, 266 с.
25. Цимбалюк І.М. Психологічне консультування та корекція: навч. посіб. Модульно-рейтинговий курс. Київ: Професіонал, 2007. 544 с
26. Щербань О.П. Практика психологічного консультування. 2-ге вид. доп. / Щербань. Київ: «Право», 2014.

Інформаційні ресурси:

1. Законодавство України – <https://rada.gov.ua/news/zak>
2. Наукова періодика України – <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334>–.
3. Електронні підручники онлайн «Педагогіка і психологія» – <http://chitalka.info/psy.html>.
4. Вісник психології і соціальної педагогіки – <http://psych.kiev.ua/nma-referats/flarefers/lang-1/referat-109/referatpart-4/index.html> –.
5. Пошукова система Google. — <http://www.google.com>.
6. Національна парламентська бібліотека України – nplu.kiev.ua
7. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – nbuv.gov.ua
8. Державна науково-медична бібліотека України – ukrlibworld.kiev.ua/med4. gntb.n-t.org
9. Публічна бібліотека імені Лесі Українки (Київ) – lucl.lucl.kiev.ua.ukrbook.net
10. Українська електронна бібліотека – lib.com.ua -